

MỘT SỐ BIỆN PHÁP GIÚP TRẺ 5 - 6 TUỔI HỨNG THÚ VỚI HOẠT ĐỘNG MÔI TRƯỜNG XUNG QUANH

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

1. Lý do chọn đề tài

Nếu như văn học, âm nhạc, tạo hình là một hoạt động nghệ thuật, là nguồn sữa nuôi dưỡng đời sống tinh thần của trẻ bằng những lời ru ngọt ngào, những câu chuyện kể đầy tính nhân văn thì môi trường xung quanh lại là một hoạt động khám phá khoa học. Nó mở ra cho trẻ một cái nhìn, một nhận thức hoàn toàn mới về con người, về cuộc sống xung quanh trẻ, đưa trẻ đến thế giới xung quanh, chính là chúng ta đã và đang dẫn trẻ bước những bước đầu tiên trên hành trình khám phá khoa học sau này.

Làm thế nào để cho trẻ làm quen với môi trường xung quanh đạt hiệu quả? Là một giáo viên, tôi nhận thấy hoạt động môi trường xung quanh chưa phong phú, chưa sáng tạo, chưa tìm được những đề tài mới lạ, hấp dẫn, gần gũi với trẻ. Việc lồng ghép nội dung tích hợp cũng như các hình thức cho trẻ làm quen với môi trường xung quanh còn chưa phong phú, trẻ chưa được thực hành trải nghiệm với các sự vật hiện tượng. Việc ứng dụng công nghệ thông tin vào quá trình giảng dạy của giáo viên còn nhiều hạn chế, có nhiều khó khăn về cơ sở vật chất cũng như về những điều kiện khách quan khác. Nếu giáo viên không quan tâm tạo điều kiện học tập cho trẻ, không sáng tạo trong việc dạy học thì hiệu quả của hoạt động này sẽ không đạt. Thực tế, các giờ học làm quen với môi trường xung quanh cho trẻ 5 - 6 tuổi còn sơ sài, trong giờ học giáo viên chưa thực sự gây hứng thú cho trẻ.

Xuất phát từ những lý do trên, tôi đã chọn đề tài: “Một số biện pháp giúp trẻ 5 - 6 tuổi hứng thú với hoạt động môi trường xung quanh”.

2. Thực trạng

Thuận lợi:

- Giáo viên biết sử dụng vi tính và biết cách tìm hình ảnh, tư liệu trên máy tính.
- Nhà trường xây dựng môi trường và trang thiết bị cần thiết cho trẻ học môi trường xung quanh.

- Trường học ở địa bàn ngoại ô thành phố nên cũng dễ cho giáo viên tìm nguyên vật liệu để dạy và chọn những đề tài gần gũi thiết thực với trẻ.

✚ Khó khăn:

Sau khi tìm hiểu và quan sát về quá trình học tập của trẻ ở lớp đang phụ trách, tôi thấy có nhiều trẻ chưa có kiến thức về môi trường xung quanh, mà nhu cầu khám phá, tìm hiểu của trẻ ở độ tuổi này rất lớn, bản thân tôi lại ngại lên các hoạt động môi trường xung quanh trong các giờ học, vì chưa tìm ra đề tài hấp dẫn trẻ, chưa xác định được trẻ cần cái gì để cung cấp, còn bám vào phương pháp dạy học cũ, chưa lấy trẻ làm trung tâm, nội dung tiết dạy còn nghèo nàn, chính vì vậy chất lượng dạy học chưa cao, chưa mang lại kết quả mình mong muốn.

Kết quả khảo sát đầu năm về môi trường xung quanh cụ thể như sau:

Tổng số	Nội dung khảo sát	Số trẻ đạt	Tỉ lệ
trẻ 25	Kỹ năng quan sát	12	48%
	Kỹ năng so sánh	9	36%
	Kỹ năng phân loại	8	32%
	Tích cực tham gia hoạt động	10	40%
	Vốn hiểu biết về MTXQ	13	52%

Bên cạnh đó còn có một số khó khăn sau:

- + Khả năng tiếp thu của trẻ trong lớp không đồng đều.
- + Phụ huynh ít quan tâm đến việc học của con.

II. GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ

Từ tình hình thực tế trên tôi đã trăn trở, suy nghĩ làm thế nào để giúp trẻ có thêm vốn hiểu biết về môi trường xung quanh, có các kỹ năng: quan sát, so sánh, phân loại, cũng như hứng thú tham gia hoạt động môi trường xung quanh. Sau khi tìm hiểu tôi đưa ra một số biện pháp sau:

1. Tạo môi trường cho trẻ khám phá MTXQ.
2. Tìm những đề tài mới hấp dẫn trẻ.

3. Dạy học lấy trẻ làm trung tâm.
4. Tổ chức cho trẻ tham quan, trải nghiệm.
5. Phối hợp với phụ huynh.

❖ Biện pháp 1: Tạo môi trường cho trẻ khám phá môi trường xung quanh

Nếu trẻ có được môi trường phong phú, phù hợp, an toàn thì sẽ giúp trẻ mở mang hiểu biết, có điều kiện để hoạt động tìm tòi khám phá và phát hiện những điều mới lạ xung quanh. Để tạo môi trường cho trẻ làm quen với môi trường xung quanh, nhà trường tạo môi trường để trẻ khám phá như: trồng các loại cây xanh, cây ăn quả, các loại hoa, nuôi một số con thú, xây dựng vườn cây của bé có các loại hoa và rau khác nhau, để trẻ được quan sát, chăm sóc và khám phá mỗi khi dạo chơi ngoài trời.

Bé chăm sóc vườn rau

Bé tập đi bộ trên vạch kẻ

- Trong lớp nhà trường trang bị cho giáo viên một số thiết bị như: ti - vi, máy vi tính, dụng cụ để trẻ làm thí nghiệm, tranh ảnh, lô tô... Bên cạnh đó cô trang trí môi trường lớp cho trẻ trong các góc theo nội dung cần học, thay đổi theo từng tuần, bố trí sắp xếp đồ chơi cho trẻ tự do khám phá, sưu tầm tranh ảnh, làm đồ dùng, đồ chơi về các sự vật hiện tượng tự nhiên, xã hội để trẻ làm quen và hoạt động trải nghiệm về

MTXQ. Giáo viên tạo điều kiện cho trẻ tiếp xúc với môi trường sống, các mối quan hệ giữa con người, với cuộc sống xã hội... nhằm rèn luyện kỹ năng thao tác hành động với đối tượng, giáo dục những phẩm chất đạo đức, thẩm mỹ cho trẻ.

Bé làm bác sĩ

- Ở lớp, tôi xây dựng góc thiên nhiên cho trẻ. Đây là nơi dành cho các hoạt động chăm sóc cây cối: nhặt cỏ, bắt sâu, tưới nước, trẻ tự trồng cây và theo dõi quá trình phát triển của cây. Ngoài ra còn là nơi trẻ tìm đọc các loại sách về thiên nhiên. Khi các bé tự tay gieo hạt các bé sẽ khám phá về quá trình phát triển của các loại cây và làm quen cách thức trồng cây xanh.

Góc thiên nhiên ở lớp

❖ Biện pháp 2: Tìm những đề tài mới hấp dẫn trẻ.

- Tìm ra những đề tài mới bằng cách trò chuyện với trẻ về đề tài đó xem trẻ có biết hay không? Trẻ có quan tâm không?
- Giáo viên cần quan sát trẻ ở mọi lúc mọi nơi xem trẻ đã biết gì? Chưa biết gì?
- Cần quan sát trong cuộc sống, ở địa phương nơi trẻ đang sống để có những đề tài gần gũi thiết thực, khi thực hiện chúng ta sẽ không gặp nhiều khó khăn.

Tìm sản phẩm của nghề nông

Quang gánh cho trẻ thu hoạch sản phẩm nghề nông

Trẻ đi theo đường hẹp, vượt chướng ngại vật để thu hoạch sản phẩm

- Giáo viên cần có nhiều kiến thức về môi trường xung quanh thì mới dễ dàng tìm ra những đề tài nào hấp dẫn với trẻ, do đó cô giáo phải thường xuyên xem sách báo, đọc thêm các tài liệu trên mạng internet, xem các chương trình về thế giới xung quanh để bổ sung kiến thức cho trẻ.

- Những đề tài mới có thể là những thí nghiệm vui, đơn giản mà trẻ chưa biết. Vì trẻ mầm non rất thích tìm hiểu, khám phá các sự vật, hiện tượng xung quanh. Khi quan sát trẻ làm thí nghiệm tôi thấy biểu hiện của trẻ rất tích cực, thích thú, mẫn nguyện. Trẻ rất vui sướng khi tự tay mình thả quả trứng vào một miệng ly nhỏ, nhìn thấy sự thay đổi của ly nước 3 màu, trẻ thích thú ngắm nhìn, đặt câu hỏi tại sao? Từ đây được lắng nghe những giải thích của người lớn và câu hỏi ngược lại của người lớn đối với trẻ.

VD: Cho trẻ thực hiện thí nghiệm trứng nổi, trứng chìm. Ly nước không có muối trứng sẽ chìm và ly nước có muối trứng sẽ nổi. Do muối làm cho nước nặng hơn trứng. Cho trẻ tự thực hiện, giải thích và ghi lại kết quả.

Bé làm thí nghiệm trứng nổi, trứng chìm

❖ **Biện pháp 3: Dạy học lấy trẻ làm trung tâm.**

- Để trẻ hoạt động tích cực trong giờ học tôi cho trẻ được tiếp xúc với các đối tượng bằng cách cho trẻ nhìn, sờ, nắn, ngửi, nếm, nghe, chơi với chúng... Bất cứ một đề tài nào tôi cũng cố gắng tìm vật thật để cho trẻ nhìn thấy sẽ sinh động hơn, và gây chú ý cho trẻ nhiều hơn thay vì dùng tranh ảnh, nếu những đề tài khó tìm vật thật thì nên cho trẻ xem phim, phim là những hình ảnh động trẻ sẽ tập trung chú ý hơn.

- Tổ chức cho trẻ quan sát tôi chia thành nhiều nhóm nhỏ, để tất cả trẻ đều được nhìn, sờ vào đối tượng, mỗi nhóm có một mục đích và nhiệm vụ riêng sẽ kích thích sự hứng thú, tập trung chú ý của trẻ vào đối tượng quan sát. **VD:** Dạy trẻ quan sát cây nha đam: tôi chia trẻ thành nhóm sao cho mỗi trẻ đều được tiếp xúc và được nhìn rõ cây nha đam. Khi trẻ tập trung vào cây nha đam cô đặt các câu hỏi: đây là cây gì? Cây nha đam còn có tên gọi gì? Cây nha đam như thế nào? có các bộ phận gì? Lá nó như thế nào? màu gì? lá mọc như thế nào? Cho trẻ sờ thử lá. Cho trẻ quan sát thịt lá, sờ bên trong (bên trong lá trong suốt, dày, nhớt...), cây nha đam dùng để làm gì? (nấu nước, nấu chè ăn rất mát, dùng để đắp mặt nạ cho da đẹp...)

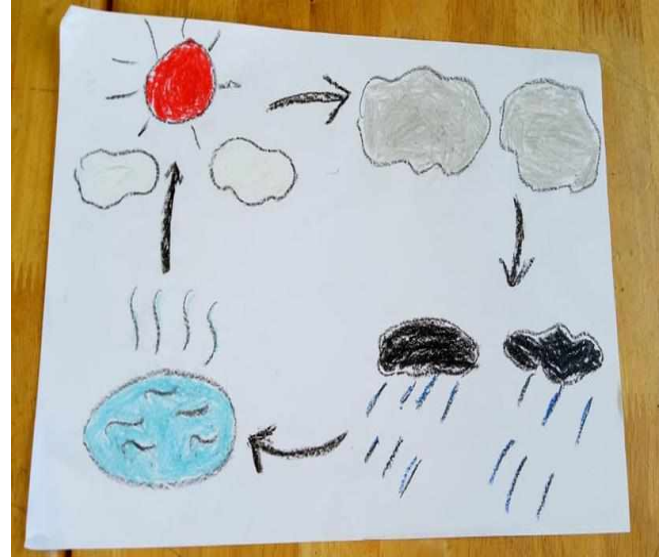
- Tôi sử dụng các trò chơi như: trò chơi học tập, trò chơi vận động... để gây hứng thú cho trẻ.

VD: Cho trẻ làm quen với đồ chơi của lớp, cô giáo có thể sử dụng trò chơi: cái túi kì lạ. Cô để đồ chơi trong túi, lần lượt cho trẻ thò tay vào túi, yêu cầu không được nhìn vào túi và lấy đồ chơi theo yêu cầu của cô. Thông qua trò chơi sẽ rèn luyện giác quan, phát triển tư duy, ngôn ngữ cho trẻ.

VD: Trò chơi bắt chước tạo dáng. Cô hỏi: Con thấy con mèo ngồi rình chuột như thế nào? Con cò đứng như thế nào? Người lái ô tô cầm lái như thế nào? Cho trẻ tự chọn nhân vật, con vật... khi nào cô nói tạo dáng thì tất cả trẻ sẽ tạo dáng như hình ảnh mà trẻ đã chọn.

- Tôi luôn tận dụng cơ hội để tích hợp các hoạt động khác như: toán, tạo hình, chữ viết, văn học, thể dục... để làm phong phú cho giờ học và trẻ có thêm cơ hội rèn luyện kỹ năng.

VD: Khi cho trẻ khám phá vòng tuần hoàn của nước, tôi cho trẻ vẽ lại vòng tuần hoàn của nước bằng những nét vẽ cơ bản, qua đó vừa củng cố kỹ năng tạo hình và vừa củng cố lại kiến thức môi trường xung quanh một cách tự nhiên

Bé vẽ vòng tuần hoàn của nước

VD: Khi cho trẻ tìm hiểu về con ếch, tôi cho trẻ bắt giống như ếch, trẻ sẽ thích thú và nhớ được đặc điểm của ếch là bật nhảy, và củng cố cho trẻ kỹ năng bật.

Trẻ bắt giống ếch

VD: Phân loại rau ăn lá, rau ăn củ trẻ phải sử dụng kỹ năng toán học là so sánh, phân loại, phán đoán do đó kỹ năng toán học của trẻ được củng cố.

Phân loại rau ăn lá, củ, quả

Phân loại rau ăn lá, củ, quả

❖ Biện pháp 4: Tổ chức cho trẻ tham quan, trải nghiệm.

- Hoạt động tham quan trải nghiệm có ý nghĩa rất lớn đối với trẻ mầm non. Thông qua đó trẻ có thể học hỏi, tích lũy được những kinh nghiệm cho bản thân và hoàn thiện các kỹ năng trong cuộc sống. Dạy học thông qua tham quan trải nghiệm là một phương pháp có nhiều ưu điểm và kích thích được các tiềm năng trí tuệ của trẻ.

- Để thực hiện hoạt động tham quan trải nghiệm đạt kết quả tốt, tôi thực hiện theo các bước sau:

+ **Bước 1:** Chuẩn bị: địa điểm, đồ dùng cá nhân cô và trẻ, tạo tâm lý phấn khởi cho trẻ.

+ **Bước 2:** Tiến hành: Giao nhiệm vụ cho trẻ. Cô có thể đặt ra những câu hỏi để kích thích tính tò mò và khám phá ở trẻ. Khi trẻ tham quan, cô quan sát giúp đỡ trẻ như: giới thiệu, giải thích và cung cấp kiến thức, giúp trẻ lấy đồ vật ở trên cao, hoặc hướng dẫn trẻ những thao tác khó...

+ **Bước 3:** Ôn luyện củng cố: Tôi cho trẻ kể lại buổi tham quan. Nêu cảm nghĩ của mình về địa điểm mà mình được tham quan. Qua đó củng cố kiến thức mà trẻ được học, giáo dục rút kinh nghiệm.

- Khi cho trẻ đi tham quan trẻ sẽ học được nhiều từ chuyến tham quan đó. Như cho trẻ tham quan doanh trại bộ đội trẻ được giao lưu với các chú bộ đội, biết được nề nếp trong sinh hoạt của các chú bộ đội, quan sát xe tăng biết được đặc điểm xe tăng, tham quan một vườn rau nào ở gần khu vực trẻ sống trẻ biết cách trồng rau, hiểu được sự vất vả của bác nông dân, trải nghiệm thu hoạch rau với bác nông dân, đi siêu thị gần trường trẻ trải nghiệm cách mua hàng và tính tiền, tham quan khu nông nghiệp công nghệ cao, biết được cách trồng rau sạch, trải nghiệm cách trồng giá sạch, cách vắt sữa bò.

Bé tham quan doanh trại bộ đội

Bé tập trồng giá

Bé tập hái nấm

Bé tập vắt sữa bò

Bé đi siêu thị

- Cho trẻ tham quan di tích lịch sử Ngã Ba Giồng để trẻ hiểu thêm về truyền thống yêu nước của dân tộc, thể hiện lòng biết ơn, kính trọng các anh hùng chiến sĩ đã hi sinh cho đất nước. Hiểu thêm về quê hương Hóc Môn “18 thôn vườn trầu” nhưng đậm đà nghĩa tình quân dân, che chở, đùm bọc các chiến sĩ.

❖ **Biện pháp 5: Phối hợp với phụ huynh**

- Giáo viên cần kết hợp với phụ huynh, để phụ huynh cùng trẻ tìm hiểu, sưu tầm tranh ảnh, phụ huynh có thể giúp con khám phá vấn đề trẻ hỏi, hoặc giáo viên yêu cầu, nhờ phụ huynh cùng trò chuyện với trẻ về bài học để cho trẻ học tập tốt hơn trong giờ học.

Phụ huynh đọc sách cùng con

Phụ huynh cùng trẻ chăm sóc cây

- Phụ huynh cũng có thể ủng hộ lớp những đồ dùng để dạy môi trường xung quanh, hay ủng hộ cây xanh cho góc thiên nhiên. Trước khi dạy một đề tài nào tôi thường xuyên trao đổi với các bậc phụ huynh để phụ huynh hỗ trợ vật liệu, đồ dùng nếu có thể.

- Dạy trẻ làm quen với môi trường xung quanh thông qua các ngày lễ giúp trẻ có thêm kiến thức, mạnh dạn tự tin, biết quan tâm đến người khác, nhớ ơn thầy cô, cha mẹ... Muốn tổ chức tốt các lễ hội thì việc hỗ trợ của phụ huynh rất quan trọng. Có phụ huynh ủng hộ kinh phí, vật chất sẽ giúp lễ hội trở nên hoàn thiện hơn.

VD: Phụ huynh ủng hộ giấy, dụng cụ... để trang trí lớp ngày tết, ngày giáng sinh... sẽ làm môi trường lớp sinh động hơn.

- Các ngày lễ, ngày hội và các sự kiện đặc biệt ở trường mầm non được tổ chức như: ngày hội bé đến trường, tết trung thu, 20/10, ngày nhà giáo 20/11, ngày tết cổ truyền...

Phụ huynh đã đóng góp tùy tâm để trẻ được vui hơn khi phá cỗ, liên hoan, đóng góp kinh phí để cho trẻ chơi gian hàng ngày tết. Khi phụ huynh quan tâm đến lớp, mua sắm đầy đủ đồ dùng, dụng cụ học tập phục vụ cho con, giữa cô giáo và phụ huynh luôn có sự gần gũi, cởi mở khi trao đổi các hoạt động của con trên lớp.

III. K Phụ huynh ủng hộ vật liệu để trẻ gói bánh ngày tết

Phụ huynh ủng hộ hoa mai, đào để trang trí tết

1. Kết quả

Sau khi thực hiện các biện pháp trên tôi đã đạt được kết quả như sau:

- Bản thân tôi linh hoạt, tự tin hơn khi tiến hành hoạt động làm quen môi trường xung quanh, bên cạnh đó tôi được trau dồi kiến thức, kỹ năng trong dạy trẻ.
- Khi tạo môi trường học phong phú với nội dung của từng chủ đề, đồ dùng đồ chơi và trang thiết bị cũng đã được trang bị đầy đủ, hấp dẫn trẻ nhiều hơn.
- Các hoạt động khám phá khoa học không còn tẻ nhạt, khô khan đối với trẻ. Ngược lại, trẻ tích cực tham gia hoạt động, phát huy tính sáng tạo và khả năng tư duy khi khám phá khoa học. Trẻ có kỹ năng quan sát, so sánh, phân loại tốt, có nhiều hiểu biết về tự nhiên cũng như xã hội.
- Khả năng tiếp thu của trẻ trong lớp đồng đều hơn.

- Các bậc phụ huynh đã nhận thức rõ được tầm quan trọng của việc dạy trẻ làm quen với môi trường xung quanh, cùng phối hợp với cô giáo tạo điều kiện cho trẻ được làm quen với môi trường xung quanh đạt kết quả cao nhất, điều đó cũng đã góp phần nâng cao chất lượng giáo dục trẻ.
- Trẻ hiếu động cũng đã tập trung chú ý trong các giờ học nhờ phương pháp dạy học lấy trẻ làm trung tâm.
- Trẻ mạnh dạn trả lời các câu hỏi về môi trường xung quanh.

Kết quả được thể hiện cụ thể qua bảng khảo sát sau:

Tổng số trẻ	Nội dung khảo sát	Trước khi thực hiện		Sau khi thực hiện	
		Số trẻ đạt	Tỉ lệ	Số trẻ đạt	Tỉ lệ
25	Kĩ năng quan sát	12	48%	24	96%
	Kĩ năng so sánh	9	36%	23	92%
	Kĩ năng phân loại	8	32%	21	84%
	Tích cực tham gia hoạt động	10	40%	25	100%
	Vốn hiểu biết về MTXQ	13	52%	24	96%

2. Bài học kinh nghiệm

Sau khi thực hiện các biện pháp trên bản thân tôi đã rút ra được bài học kinh nghiệm như sau:

- Chọn những nơi an toàn, gần trường để cho trẻ tham quan thuận tiện và đạt hiệu quả tốt nhất.
- Trau dồi kiến thức về công nghệ thông tin mỗi ngày vì nó giúp ích rất nhiều trong công tác giảng dạy.
- Luôn tự tìm tòi, học hỏi trong sách báo, mạng internet, đồng nghiệp... để có thêm ý tưởng, và sáng tạo trong hoạt động môi trường xung quanh.

- Tạo mối quan hệ tốt với phụ huynh để có sự hỗ trợ, cộng tác trong công tác giảng dạy.

Hóc Môn, ngày 2 tháng 12 năm 2022

Xác nhận của Hội đồng sáng kiến

Chủ tịch Hội đồng

Nguyễn Thị Tuyết Hạnh

Người viết

Lê Thị Lệ Quyên